नेपाल खानेपानी संस्थान

खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम

स्तर : सहायक, **सेवा :** अप्राविधिक, **समूह :** प्रशासन, **तह : ५, पद :** वरिष्ठ सहायक

पाठ्यक्रम योजनालाई निम्नानुसारका दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :–	लिखित परीक्षा	पूर्णाङ्क :– २००
द्वितीय चरण :–	(क) सीप परीक्षण	पूर्णाङ्क :– १०
	(ख) अन्तर्वार्ता	पूर्णाङ्क :– ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination) **पूर्णाङ्क :- २००**

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या X अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान र सामान्य वौद्धिक परीक्षण	१००	४०	वस्तुगत बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQ)	५० प्रश्न x २अङ्क	४५ मिनेट
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत	१२ प्रश्न x ५ अङ्क ४ प्रश्न x १० अङ्क	२ घण्टा ३० मिनेट

२. द्वितीय चरण : सीप परीक्षण र अन्तर्वार्ता (Skill Test & Interview) **पूर्णाङ्क :- ४०**

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
(क) कम्प्युटर सीप परीक्षण	१०	प्रयोगात्मक	१५ मिनेट
(ख) अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक	

द्रष्टव्य :

१. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
२. प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
३. वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
४. वस्तुगत बहुवैकल्पिक हुने परीक्षामा परीक्षार्थीले उत्तर लेख्दा अंग्रेजी ठूलो अक्षर (Capital letter) A,B,C,D मा लेख्नुपर्नेछ । सानो अक्षर (Small letter) a,b,c,d लेखेको वा अन्य कुनै सङ्केत गरेको भए सबै उत्तरपुस्तिका रद्द हुनेछ ।
५. बहुवैकल्पिक प्रश्न हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
६. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा तोकिए अनुसार हुनेछ ।
७. विषयगत प्रश्न हुने पत्रका हकमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । उम्मेदवारले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्ने छ ।
८. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्क्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
९. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
१०. **पाठ्यक्रम लागू मिति :– २०८२।१२।१२**

नेपाल खानेपानी संस्थान

खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम

स्तर : सहायक, **सेवा** : अप्राविधिक, **समूह** : प्रशासन, **तह** : ५, **पद** : वरिष्ठ सहायक

प्रथम पत्र :–

सामान्य ज्ञान र सामान्य वौद्धिक परीक्षण

(वस्तुगत - ५० प्रश्न ×२ अङ्क)

खण्ड (क) – ७० अङ्क

1. **सामान्य ज्ञान (७० अङ्क)**
   - 1.1 नेपालको भौगोलिक अवस्थिति, धरातलीय स्वरुप, राजनैतिक विभाजन, हावापानी, जनजीवन, प्राकृतिक सम्पदा
   - 1.2 नेपालको इतिहास (प्राचीन कालदेखि हालसम्म) किराँतकाल, लिच्छविकाल, मध्यकाल र आधुनिक कालको सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक एवं राजनीतिक अवस्था
   - 1.3 नेपाली समाजका परम्परा, धर्म, जातजाति, भाषा, साहित्य र कला
   - 1.4 आर्थिक परिसूचकहरू (आर्थिक वृद्धि, कुल राष्ट्रिय/ग्राहस्थ उत्पादन, प्रति व्यक्ति आय, व्यापार घाटा, विप्रेषण)
   - 1.5 नेपालमा शिक्षा, स्वास्थ्य, यातायात, सञ्चार, खानेपानी, विद्युत तथा अन्य ऊर्जाका श्रोतहरू
   - 1.6 चालु आवधिक योजनाको दीर्घकालिन सोच, राष्ट्रिय लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीति, प्रमुख परिमाणात्मक लक्ष्य र खानेपानी तथा सरसफाई सम्वन्धी विषय
   - 1.7 दिगो विकास, वातावरण प्रदुषण, जलवायु परिवर्तन, जैविक विविधता, शहरीकरण र जनसंख्या
   - 1.8 नेपाल संविधान सम्वन्धी जानकारी
   - 1.9 विज्ञानका महत्वपूर्ण उपलब्धी, महत्वपूर्ण वैज्ञानिक नाप (Measurement) र सो को मापन एकाई र नक्सा सम्वन्धी सामान्य जानकारी
   - 1.10 संयुक्त राष्ट्रसंघ, सार्क र बिमस्टेक- स्थापना,उद्देश्य, सदस्य राष्ट्र र प्रमुख अंग
   - 1.11 महत्वपूर्ण राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय समसामयिक घटना
   - 1.12 पानीका स्रोत र पानी संकलनका तरिका/विधि सम्वन्धी जानकारी
   - 1.13 नेपालका मुख्य खानेपानी आयोजना, नेपाल खानेपानी संस्थान, World Water Council, International Water Association सम्वन्धी जानकारी

खण्ड (ख) – ३० अङ्क

2. **सामान्य बौद्धिक परीक्षण (General Ability Test)**
   - 2.1 **Verbal Reasoning Test :**
     Series, Analogy, Classification, Coding-Decoding, Matrix, Ranking Order Test, Direction & Distance Sense Test, Assertion and Reason, Logical Reasoning Test
   - 2.2 **Non-verbal Reasoning Test** :
     Series, Analogy, Classification, Matrix, Analytical reasoning, Figure formation and analysis, venn diagram, water and mirror images, dice and cube

नेपाल खानेपानी संस्थान

खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम

स्तर : सहायक, **सेवा** : अप्राविधिक, **समूह** : प्रशासन, **तह** : **५, पद** : वरिष्ठ सहायक

द्वितीय पत्र - सेवा सम्बन्धी

खण्ड (क) – ५० अङ्क

(४ प्रश्न × ५ अङ्क, ३ प्रश्न × १० अङ्क)

१. **कार्यालय व्यवस्थापन**

१.१ कार्यालय र कार्यालय व्यवस्थापनको अवधारणा र महत्व

१.२ अभिलेख व्यवस्थापनको परिचय, उद्देश्य, आवश्यकता र महत्व

१.३ कार्यालयमा संचारको महत्व, प्रकार, माध्यम तथा अवरोध

१.४ कार्यालयमा व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको आवश्यकता र महत्व

१.५ **कार्यालय कार्यविधि**

१.५.१ दर्ता, चलानी र पत्र व्यवहार सम्वन्धी सैद्धान्तिक तथा व्यवहारिक जानकारी

१.५.२ टिप्पणी लेखन र प्रतिवेदन लेखन - परिचय, तयार पार्दा ध्यान दिनुपर्ने कुरा

१.५.३ फाइलिङ (Filing): परिचय, आवश्यकता, विधि एवं तरिका

१.५.४ मासिक प्रगति/वार्षिक प्रगति सम्बन्धी व्यवस्थापन

१.५.५ वैठक व्यवस्थापन तथा निर्णय अभिलेख तथा कार्यान्वयन

१.६ कार्यालयमा जनसम्पर्क व्यवस्थापन तथा गुनासो व्यवस्थापनका विधि

१.७ कार्य विवरण र अधिकार प्रत्यायोजन

१.८ कार्यालय निरीक्षण र अनुगमन

१.९ **जिन्सी स्रेस्ताको परिचय र महत्व**

१.९.१ जिन्सी स्रेस्ताको परिचय, किसिम, उद्देश्य र महत्व

१.९.२ जिन्सी व्यवस्थापन : माग फाराम, खरिद आदेश, दाखिला रिपोर्ट, जिन्सी खाता, भण्डारण, जिन्सी निरीक्षण, खरिद र लिलाम

२. **लेखा र राजस्व सम्वन्धी**

२.१ लेखा , लेखा प्रणाली र लेखापरीक्षण - परिचय, उद्देश्य र विशेषताहरु

२.२ खाता सूची (Charts of accounts) सम्वन्धी जानकारी

२.३ गोश्वरा भौचर, वैक नगदी किताव , वजेट हिसाव तथा नाफा नोक्सान सम्वन्धी जानकारी

२.४ नेपाल खानेपानी संस्थानको आम्दानी, खर्च, लेखा विधि तथा लेखापरीक्षण सम्वन्धी जानकारी

२.५ सरकारी बजेटको अर्थ,उद्देश्य, किसिम

२.६ नेपाल खानेपानी संस्थानको आर्थिक कार्यप्रणाली सम्बन्धी जानकारी

२.७ राजस्व प्रशासन (कर, भंसार, मूल्य अभिवृद्धि कर तथा अन्तशुल्क) सम्बन्धी जानकारी

३. **सार्वजनिक व्यवस्थापन**

३.१ सार्वजनिक प्रशासनको परिचय, उद्देश्य र कार्यक्षेत्र

३.२ व्यवस्थापनको अवधारणा र आधारभूत सिद्धान्त

३.३ निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, उत्प्रेरणा र नेतृत्व सम्वन्धी सामान्य जानकारी

३.४ संगठनको परिचय र गठनका आधार

३.५ संगठनात्मक द्वन्दका कारण, असर र द्वन्द व्यवस्थापनका उपाय

३.६ सार्वजनिक बडापत्र (Public Charter) : अवधारणा, उद्देश्य र महत्व

३.७ सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अर्थ र महत्व तथा सेवा प्रवाह गर्ने निकाय, तरिका

३.८ सार्वजनिक संस्थानमा सामुहिक सौदावाजी

३.९ नेपालमा सार्वजनिक संस्थानको उद्देश्य र आवश्यकता

३.१० सार्वजनिक व्यवस्थापनमा नैतिकता, सदाचार, अनुशासन, सुशासन र पारदर्शिता

खण्ड (ख) – ३० अङ्क
(४ प्रश्न × ५ अङ्क, १ प्रश्न × १० अङ्क)

४. **संस्थागत ज्ञान**
- ४.१ नेपाल खानेपानी संस्थानको उद्देश्य, संगठनात्मक संरचना, प्रमुख कार्य तथा सेवा क्षेत्र
- ४.२ पानीका विभिन्न श्रोत, श्रोत संरक्षणका उपाय तथा उपलव्ध श्रोतको दिगो उपयोग, भूमिगत तथा आकाशे पानीको प्रयोग
- ४.३ घरायसी, व्यवसायिक तथा ठूलो परिमाणमा पानी प्रशोधनका विधि
- ४.४ पानीको कारण हुन सक्ने रोगव्याधी तथा सो को रोकथामका उपाय
- ४.५ पानीजन्य विपद् र सो को व्यवस्थापन
- ४.६ नेपालमा खानेपानी व्यवस्थापनमा प्रयोग गरिएका मोडेल
- ४.७ खानेपानी तथा सरसफाई सम्वन्धित क्षेत्रमा भएका असल अभ्यास, निकायगत समन्वय र सम्वन्ध
- ४.८ दिगो विकास लक्ष्य, खानेपानीको गुणस्तरमान र नेपालमा पानीको गुणस्तर
- ४.९ कार्बन व्यापार, पानी तथा उर्जा सम्बन्धी सवाल र संरक्षण

५. **सेवासँग सम्बद्ध कानून**
- ५.१ राष्ट्रिय खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता नीति, २०८०
- ५.२ नेपाल खानेपानी संस्थान ऐन, २०४६
- ५.३ नेपाल खानेपानी संस्थानको कर्मचारी सेवा शर्त सम्वन्धी विनियमावली, २०८१
- ५.४ खानेपानी तथा सरसफाई ऐन, २०७९ र खानेपानी तथा सरसफाई नियमावली, २०८१
- ५.५ खानेपानी व्यवस्थापन वोर्ड ऐन, २०६३
- ५.६ राष्ट्रिय खानेपानी गुणस्तर मापदण्ड, २०७९
- ५.७ खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा महशुल तथा सेवा शुल्क (निर्धारण सम्बन्धी) कार्यविधि, २०८१
- ५.८ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४
- ५.९ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७
- ५.१० सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४ तथा नियमावली, २०६५
- ५.११ सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ तथा नियमावली, २०६५

खण्ड (ग) – २० अङ्क
(४ प्रश्न × ५ अङ्क)

६. **व्यवहारिक गणित (Applied Mathematics)**
- ६.१ ऐकिक नियम
- ६.२ भिन्न र दशमलव
- ६.३ प्रतिशत
- ६.४ अनुपात र समानुपात
- ६.५ साधारण तथा चक्रीय व्याज
- ६.६ नाफा र नोक्सान
- ६.७ कर र कमिशन
- ६.८ औसत/मध्यक र मध्यिका

नेपाल खानेपानी संस्थान
खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम
स्तर : सहायक, **सेवा** : अप्राविधिक, **समूह** : प्रशासन, **तह** : ५, **पद** : वरिष्ठ सहायक

कम्प्यूटर सीप परीक्षण परीक्षा योजना
(Computer Skill Test Scheme)

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	विषयवस्तु शिषक	अङ्क	समय
कम्प्यूटर सीप परीक्षण (Computer Skill Test)	१०	प्रयोगात्मक (Practical)	Devanagari Typing	२.५ अङ्क	५ मिनेट
			English Typing	२.५ अङ्क	५ मिनेट
			Windows basic and Word processing	५ अङ्क	५ मिनेट

Contents

1. Windows basic

- Introduction to Graphical User Interface
- Starting and shutting down Windows
- Basic Windows elements - Desktop, Taskbar, My Computer, Recycle Bin, etc.
- Concept of files and folders
- Searching files and folders

2. Word processing

- Creating, saving and opening documents
- Typing in Devanagari and English
- Text formatting (font, size, color, underline, italic, bold, etc) and paragraph formatting (alignment, indentation, spacing)
- Inserting header, footer, page number
- Page setting (margin, page size, orientation), previewing and printing of documents

-----

नेपाल खानेपानी संस्थान

खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम

स्तर : सहायक, **सेवा** : अप्राविधिक, **समूह** : प्रशासन, **तह** : ५, **पद** : वरिष्ठ सहायक

अंग्रेजी वा देवनागरी Typing Skill Test को लागि निर्देशनः-

1. देवनागरी Typing Skill Test को लागि १५० शब्दहरुको एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अङ्क प्रदान गरिनेछः-

	शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct Words/Minute)	**पाउने अङ्क**
	५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	० अङ्क
	५ वा सो भन्दा बढी र ७.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.५० अङ्क
	७.५ वा सो भन्दा बढी र १० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.७५ अङ्क
	१० वा सो भन्दा बढी र १२.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.०० अङ्क
	१२.५ वा सो भन्दा बढी र १५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.२५ अङ्क
	१५ वा सो भन्दा बढी र १७.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.५० अङ्क
	१७.५ वा सो भन्दा बढी र २० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.७५ अङ्क
	२० वा सो भन्दा बढी र २२.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.०० अङ्क
	२२.५ वा सोभन्दा बढी र २५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.२५ अङ्क
	२५ वा सो भन्दा बढी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.५० अङ्क

2. English Typing Skill Test को लागि २०० शब्दहरुको एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अङ्क प्रदान गरिनेछः-

	शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct Words/Minute)	**पाउने अङ्क**
	६ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	० अङ्क
	६ वा सो भन्दा बढी र ९ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.५० अङ्क
	९ वा सो भन्दा बढी र १२ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.७५ अङ्क
	१२ वा सो भन्दा बढी र १५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.०० अङ्क
	१५ वा सो भन्दा बढी र १८ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.२५ अङ्क
	१८ वा सो भन्दा बढी र २१ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.५० अङ्क
	२१ वा सो भन्दा बढी र २४ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.७५ अङ्क
	२४ वा सो भन्दा बढी र २७ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.०० अङ्क
	२७ वा सोभन्दा बढी र ३० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.२५ अङ्क
	३० वा सो भन्दा बढी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.५० अङ्क

3. अंग्रेजी वा देवनागरी Typing मा दिइएको Text लाई आधार मानी टाइप गरेको Text सँग भिडाई चेक गरिनेछ । दिइएको अंग्रेजी वा देवनागरी Text मा उल्लेखित स्थान बमोजिम परीक्षार्थीहरुले आफ्नो Text मा Punctuation टाइप नगरेको पाइएमा त्यसको शब्दमा गणना गरिने छैन । तत्पश्चात निम्न Formula प्रयोग गरी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct words/minute) निकालिनेछ ।

Formula:

$$\text{शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct words/minute)} = \frac{(\text{Total words typed} - \text{Wrong words})}{5}$$